శిక్షా పత్రం

ఆర్ద్రి

"యింక పిల్లేంకదో! ఒక్కేటుకి తల తెగి రక్తం గంగమ్మోరిలా గోతిలో పడకపోయిందో— చూస్కో— యింక నీ పుచ్చె తెగిసిపోద్ది..."

"యీనాదికితం నాయుడయ్య అన్న మాటలు తను మర్సిపోలేదు. అంగో... ఆడ... మూడ్రాయిమీన ఓ కాలేసి ఎడంసేత్తో పొన్నుగర్రిఊపుతా, కుడిసేత్తో మీసం మెలేసుకుంటా నిలబడిండు నాయుడయ్య. నాయుడయ్యకి కూసింత ఎడంగా, కట్టుగొయ్యకి జీవాన్ని కట్టేసి తను ఇంగో— కరట్టుగా ఈడనే నిలబడింది—

పెతి సంవచ్చరం నాగే నిరుడుగూడా— కార్తీగ పున్నం నాడు పెదశేలో నాయుడయ్య జీవాన్ని బలియ్యాలనుకున్నడు— తను నాయుడయ్య కొలువులో కుదిరిన ఏడేళ్ళ నుండీ అట్టా బలిస్తనే ఉన్నడు! అప్పట్లో నాయుడయ్యంటే తనకెంతగురో! కార్తీగ పున్నం పదేన్రోజులుందనగానే తన సంబరానికి పట్టపగ్గాలుండేయి కాదు. ఆ సుట్టుపట్ల ఊళ్ళన్నె గాలించి, బాగా బలిసిన గొర్రెను తోలకరావడం దగ్గర్నుంచి, ఆ పదేన్రోజులు దాన్ని కడుపునిండా మేపటం, పొద్దున్నే కొత్తగడ్డితో వాల్లుతోమి, కుంకం, పసుపూ మొగాన పెట్టటం దగ్గర్నుంచి— ఆకరుకి పున్నంరోజున పెదశేలో దాని తల ఒక్కేటుకు తెగెయ్యటందాకా తనే సూసుకునేవోడు— ఎనిమిదేళ్ళ కితం ఒక సాములోరు సెప్పిండంట. ఈ పొలంలో లంకెలబిందెలుండయ్యానీ, అయి బయటకొచ్చి శేతిలోపడాలంటే, అయ్యొచ్చేదాకా పెతేడూ కార్తీక పున్నంనాడు జీవాన్ని బలెయ్యాలని."

కాళ్ళకు ఏదో అడ్డం పడి, పాదాలకు బంధం పడినట్లన్పించడంతో ఎంకడు కిందకు ఒంగి పరీక్షగాచూశాడు, ఆ చీకటిలో— చేతులతో ఆ వస్తువును తడిమిచూశాడు.

"మెడ పలుపు— కొత్త పలుపుతాడు. ఇంకా గోగునార మురుగువాసనగూడా పోలేదట్టుంది— ఇయ్యాల తనకు బదులు మరొకడెవురో తెగేసుంటడు. ఇంగో! ఇదే కట్టుగొయ్య ఎనిమిదేళ్ళనుండీ! ఈ శేతులతో ఇప్పటికి ఏడు జీవాల పేణాల్ని తీసిండు. పోయినేడు మాత్రం యాడా సరైంది దొరక్క— పొదుగొదలని లేతముండని తీసుకు రావాల్సివచ్చె—

ఈ కట్టుమట్టకే కట్టేసినా— అది సూసిన సూపులు గుర్తుకొత్తే, ఇప్పుడికూడా కడుపులో దేవినట్టుంటంది.

ఈ పసిపిల్లను దేనికి తెస్తినార్రి బగమంతుడా అనుకున్నడు తను. మూర్తం దగ్గరపడుతున్నకొద్దీ ఎన్నడూ లేంది అయాల కాల్లూ శేతులూ సల్లబడ్డంకు- నాయుడయ్యకోసం తన్జేసిన పాపప్పన్లతో చూసుకుంటే ఇది అసలు లెక్కలోకేరాదు. తనకి ఓచెయ్యలేదని 'గవరప్ప' గుడిసె తగలబెట్టిరమ్మంటే సులాగ్గా రేత్తిరిరేత్తిరే తగలబెట్టిండు.

బోరంబోకు పొలం తగాదాలో తనకి ఎగెనెట్టుగా సాచ్చంచెప్పింగు- పగతీరుసుకోవాలని నాయుడయ్య అగ్గిలాగైతే, తనూ గుగ్గిలమైపోయిండు- అమాస్సెకట్లో- తుమ్మల శెరువుకాడ, మూడోకంటికి తెలవకుండా "మునెయ్య"ను సంపిండు.

ఇయ్యన్నీ ఒకెత్తు... తను నాయుడయ్యకోసం రేత్తుర్లు సేసినపన్లు ఒకెత్తు... పాపం- ఎంతమంది ఆడంగులో- కొత్తగావచ్చిన 'నర్సు' తన్లేకపోతే నాయుడయ్యకు సిక్కేదా ? ఆ రేత్తిరి ఊరుకు ఎలపలగాఉన్న "తోట బంగళా"లో ఆయమ్మ దిక్కుతోసక- పాపం- ఎంత లబలబలాడిందో- ఇట్టా నాయుడయ్యకు తనెంతమందిని తార్పిందో—

అట్టాంటోడ్ని, అయాల శేతిలో మేదరకత్తి పట్టుకుని తటపటాయిస్తుంటే, నాయుడయ్య ఉగ్రింగా సూశిండు. ఐనా ఈ తూరికి తనొల్లగాదనిపిచ్చింది.

"దొరా ! తప్పుకాయండి! నాకెందుకో సెయ్ రావడంలేదన్నడు తను శేతులు ఒణుకుతుంటే-

మరింగంతే! నాయుడయ్య గుగ్గిలమైపోయిండు-" దొంగలంజ్జీకొడకా! శుభంపలకరా మంకాలంటే- పెళ్ళికూతురు ముండా అన్నడంట ఎనకటికెవుడో! తీరాజేసి మూర్తం దగ్గరపడినతర్వాత సెప్తే ఎట్లా ? ఐనా పెతిసారీ లేనిరోగం ఇయ్యాలేం వచ్చింది ? యకి- ఈ నసుగుళ్ళేం కుదరవ్- కత్తితీసుకుని పనిపూర్తి చేశావా సరేసరి- లేకపోతే- యక చూస్కో- ఈ నాయుడయ్య తడాఖా...!" అంటా ఎగిరిపడ్డడు-

"అప్పుడ్నయితే ఇనుకున్నడుగాని ఇప్పుడ్నయితేనా-" ఎంకడి చేతివేళ్ళు కత్తి పిడిమీద బలంగా బిగుసుకున్నాయ్.

"ఆకరికి దిక్కుతోసక మనుసులో బగమంతుడ్ని తలుసుకున్నడు- ఉన్నట్టుండి ఎడంకన్ను టక్కున అదిరింది.

రెండుశేతులతో కత్తిపట్టుకుని- బారెత్తి- ఒక్కేఒక ఏటు-

కత్తి మెడమీదపట్టం- గొఱ్ఱెపిల్ల అట్టా అరుత్తుండగానే, తల సగానికితెగి, అయిన రగతం తన గుడలమీదకి సిమ్మడం-"

368

గడచిన అనుభవాలు గుర్తుకు రావడంతో, ఒళ్ళు జలదరించి— ఆ భీభత్సదశను భరించలేక కళ్ళుమూసుకున్నాడు ఎంకడు— మళ్ళా ఏదో గుర్తుకువచ్చి, గోతిదగ్గరకు వెళ్ళి తొంగిచూశాడు— ఆ మసగవెలుగులో— ఆ ఉదయమే తీసిన గోతిలో పచ్చి మట్టి మీద— రెండడుగుల వైశాల్యం మేరపరచుకుని, పెచ్చులు పెచ్చులుగా కట్టిన రక్తం గుర్తులు కన్పించాయి ఎంకడికి— "రగతం— రగతం" ఆయాలా ఇంతే— తన్జేసిన పాపా లెందుకో అప్పుడు గుర్తుకొచ్చినయ్— ఆ పసిజీవం "అమ్మా"అని ఆకరున అరిసిన అరుపు ఇన్లేక ఇట్టగే నిరుడూ కళ్ళుమూసుకున్నడు—.

నా తల్లి— సివంగిగూడ ఇట్టగే లబలబలాడుంటది.

సివంగిని తల్చుకునేసరికి. ఎంకడిమొహం "పగ"తో ఎర్రగా కందిపోయింది— పండ్లు పటపటలాడాయ్— మళ్ళ గతస్మృతులు వేటకుక్కల్లా వెంటబడి తరిమినాయ్ ఎంకడిని.

సివంగి... ఆయాలే తన కూతురుబతుకు బండలైందని తనకి అప్పుడుగెయింపు లేకుండా పోయింది.

తపతప కొట్టుకుంటున్న జీవాన్ని సూడలేక తనింకా అట్టగే కళ్ళు మూసుకుని నిలబడిండు.

'పిల్లెంకడొరేయ్ ! ఏందిరా నీ యవ్వ ! ఇందాకట్నుంచీ పొలికేకలు పెడతంటే చెవుల్లో సీసంగాని ఉందేటి ? అద్సరేగాని— అదుగో అటు సూడు— ఆ గట్టుమీదపోయే 'గుంట' ఎవరూ ?' అన్నడు ఆత్రంగా.

అప్పుడిదాకా లెక్కలేనంతమంది ఆడంగుల్ని తార్సిన తనకి— అప్పుడు మటుకు అనిపిచ్చిందెందుకో— 'మళ్ళీ ఎవురికో మూడినాదన్నమాట' అని 'యక. గుడ్లప్పగించి చూస్తావేందిరా ? ఎవురదంటే మాట్టాడవేం ?' అని గదమాయించిండు.

గట్టుమీదకి సూత్తానే తనకి నాలిక పిడసగట్టకపోనాది.

మరేంసెయ్యడానికి పాలుపోలే తనకి. మళ్ళీ ఎడమకన్ను ఠప్పున అదిరింది— ఏటిసేస్తడు తనప్పుడు—

"దొరా ! అది నా కూతురు సివంగి !" అన్నడు తను భయం భయంగా.

"ఓర్నీయవ్వ ! నీకు యీపాటి దీటైన కుఋది ఉన్నదని సెప్పనేలేదేందిరా నాయాలా !" అన్నడు ఇసపు నవ్వు నవ్వుతా !

369

తన గుండెల్లో ఆయాలే బండపడ్డది.

"సిత్తం ! అది మొన్నటిదాకా దాని ముత్తవ్వదగ్గరుండి నిన్ననే వచ్చినాది—

మనువుకూడా కుదిరినాది— మాగ మాసం లగ్గానికి సేద్దామని।" మరింకేం మాట్టాడలేక పోయిండు తను.

"ఏందిరా పిచ్చోడా! బంగారంలాంటి పిల్లకు అప్పుడే పెళ్ళేంది!" అన్నాడు మళ్ళీ అట్టగే ఇసపు నవ్వు నవ్వుతా"—

దాపులో వున్న గడ్డివామి మీదనుండి ఏదో పక్షి తపతప రెక్కలల్లార్చుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది.

తలెత్తి ఆకాశంకేసి చూశాడు ఎంకడు—

"అప్పుడ్నే ఏదేత్రిలయినట్టుంది— పున్నంనాడు ఎన్నెల ఇరగ్గాస్తది— ఇయ్యాల మబ్బుపట్టినాది— పోయినేడూ యింతే— ఒకేల వోనొత్తదని నాయుడయ్య ఇయ్యాల రాదేమో। ఆహఁ...అట్టగాదు— పిడుగులుపడ్డా ఎప్పుడ్నాగే ఈయాల ఈడ పండుకోడానికి వత్తడు నాయుడయ్య—"

కత్తిని భుజంమీదకు మార్చుకుని గడ్డివామువైపు నడిచాడు ఎంకడు. జమ్మిచెట్టు మొదలుకానుకుని కూర్చుంటూ బొడ్లోనుండి లంకపొగాకుతీసి పాయపొరతీశాడు.

"లంకపొగాకు తనకెంత పేణమో! ఇప్పుడుమాత్తరం ఇసంతాగుతున్నట్టుంది— ఐనా తాగుతున్నాడు. ఇంకెంత సేపులే— ఎన్నడూలేంది అర్నెల్లకితం కుష్టానదిలో ఉండలంకలో యగసాయం సేయించటానికి తననే ఎందుకుపంపిందో అప్పుడు అంతబాగా అంతుబట్టక పోయింది—

సివంగి— గోమాలచ్చింలాంటి బిడ్డ. అచ్చం సివంగినాగే ఉందేదనేవోరు వాడకట్టోలంతా! దానమ్మ సచ్చిపోయిన్నాట్నుంచీ పాణంగా పెంచుకున్నడు దాన్ని. పెంచపాణాలూ దానిమీదే ఎట్టుకు బతికుండు తను— చివరికిట్టా అన్నాయంచేసి పొయ్యింది—!"

ఇంతలోకే మరేదో గుర్తుకువచ్చినట్లయి రౌద్రంగామారింది ఎంకడిమొహం.

హఁ... అదన్నాయంసెయ్యడమేంది? ఆడు... ఆడు... ఆ నాయుడయ్య సేసిండు— నంజాకొడుకు—

నమ్మినబంటునాగా. వాడి కొలువుసేత్తా, వాడు సెప్పినట్టల్లా యినుకుని ఎన్ని పాపప్పనులు సేసిండో—। ఏంజేసినా బిడ్డ 'సుకం'గా బతకాలనే సేసిండు తను—

అట్టాంటిది. ఇస్వాసం లేకుండా తన బిడ్డనే పొట్టన పెట్టుకున్నడు... అన్నంపున్నెం ఎరగని బిడ్డ ఎంత లబలబ లాడిందో! తనను లంకకు బంపి దొంగెత్తులాడిండు... ఆ పసువు ఆకలికి, అగ్గినాంటిపిల్ల బలైపోయినాది... తనకి మొగంసూపిచ్చటానికి మనసొప్పక— కిర్సనాలుపోసుకొని, నిప్పంటించుకుని సచ్చిపోనాదంట—"

నాలుగురోజులక్రితం లంకకు వచ్చిచెప్పిన సింహాద్రిమాట, ఎఱ్ఱగాకాల్చిన ఇనుప కమ్మీలా ఎంకడి గుండెల్ని భగ్గున కాలుస్తోంది.

జమ్మిచెట్టు కొమ్మల్లోనుండి రెండు ఆకులు రాలి ఎంకడి తడికన్నులమీదుగా జారి పోయాయి.

ఇంతకాలం తనుచేసిన పాపాలు కళ్ళముందు గిర్రున తిరిగాయి ఎంకడికి. గొఱ్ఱె పిల్ల "అమ్మా" అన్న ఆఖరి ఆర్తనాదం వాడి చెవుల్లో గింగురుమంటోంది. అన్యాయంగా తన మూలంగా నాయుడయ్య కామపిశాచానికి బలై పోయిన ఆడపడుచులు తనను శపిస్తున్నట్లుగా అన్పించింది ఎంకడికి.

"ఇన్నిటికీ కారణం నాయుడయ్యే— ఆడిమీన పగ తీర్చుకోకపోతే తన బిడ్డ తనని సెమించదు— అది సెమించినా, పగ సల్లారకుండా తను బతకలేడు— ఇంకా ఆడ్నట్టగే, ఈ బూమ్మీద బతకనిస్తే, ఇంకెంతమంది ఆడపడుసుల్ని శెరపడతాడో— రాచ్చసుడు— ఇంగా నాయుడయ్యరాడేం ? కూడు తిని ఈపాటికొత్తా ఉండాల !"

కోపంతో, ఆవేశంతో ఎంకడి మొహం భీకరంగా మారింది. వీరభద్రుడిలా, కాటువేయ సిద్ధంగా ఉన్న కాలభుజంగంలా ఊగిపోతున్నాడు.

ఆ చీకట్లో- కత్తిని చంకలో ఉంచుకుని, జమ్మిచెట్టుకు ఎనగ్గావెళ్ళి గడ్డివాము చాటుగా కూర్చున్నాడు గట్టుమీద దృష్టినిలిపి.

ఎక్కడా చీమ చిటుక్కుమన్న శబ్దంకూడా లేదు- ఉండీ, ఉడిగీ అక్కడొకటీ అక్కడొకటీ చెల్లా చెదరుగా నక్షత్రాలు మెరుస్తున్నాయి. అంత చీకట్లోనూ ఒక లకుముకిపిట్ట, జమ్మిచెట్టు పుచ్చిన బెరళ్ళను పొడుస్తో, ఆహారం కోసం తాపత్రయ పడుతున్నది.

ఎంకడు దీక్షగా గట్టుమీదే దృష్టినిల్పి కూర్చున్నాడు కత్తి పిడిని రెండుచేతులతో బలంగా పట్టుకుని

"వోనగాని రాదుగదా ! ఇంగియ్యాల నాయుడయ్య రాడేమో !" తీరని కసిలో కలిగే నిస్పృహతో లేవబోయినవాడల్లా దూరంగా అడుగుల శబ్దం విన్పడటంతో మళ్ళీ గడ్డివామిలో నక్కి కూర్చున్నాడు ఎంకడు— టార్చిలైటి వెలుగులో గట్టుమీద రెండు ఆకారాలు వడివడిగా నడుస్తున్నాయి టార్చిలైట్ వెలుగులో, పొన్నుగఱ్ఱకున్న వెండి సింహం తల తళుక్కుమని కన్పించింది ఎంకడిక్కి.

"ముందు మడిసి నాయుడయ్యే- మరి ఎనకున్న దెవురో !" మరి కొంచెం దీక్షగా చూశాడు. తలమీద నులకమంచం, పక్కబట్టలతో వెనకవస్తున్నది నారాయుడని గుర్తుపట్టాడు ఎంకడు.

371

"ఒకేళ నారాయుడుగూడ ఇక్కడ్నే పండుకుంటదేమో !" అన్న ఆలోచనతో మరైతే ఏం చెయ్యాలన్న పశ్న ఎంకడి బుఱ్ఱలో కదిలింది

"అట్టగేంకాదులే. ఆరునూరైనా ఈ ఒక్కనాడూ, పెదశేలో ఒంటిరిగానే పడుకుంటడు నాయుడయ్య-!" ఇంతలోకీ ఏవోమాటలు విన్పించడంతో చెవులు నిగిడ్చి కూర్చున్నాడు ఎంకడు-

వోనగానొత్తదేమో దొరా-! నానుగూడ ఇక్కడ్నే తొంగుండనేటి?" అన్నాడు నారాయుడు మంచాన్నిదింపి, చుట్టు గుడిసెపక్కన వాల్చి, తలగుడ్డతో మొహంతుడ్చుకుంటూ.

వాతావరణాన్నిచూసి, నాయుడయ్య సాలోచనగా కొంచెంసేపు మాట్లాడలేదు. "సువుతప్ప. రెండోమనిషి పున్నమిరాతిరి ఆ చుట్టుపట్ల ఉండకూడద"న్న సాములోరి మాట గుర్తుకువచ్చింది నాయుడయ్యకు.

"పర్వాలేదులేరా-! నేనొక్కడ్నీ పండుకోటం అలవాటేలే. నువ్వుమాత్రం ఇంటికాడ కనిపెట్టుకుని ఉండు యక- కల్లుతాగి పోలేరమ్మగుడిదగ్గర పొర్లాడేవు! పల్లావుపెయ్య ఇయ్యాల ఈనుద్దనుకుంటాను- పొద్దున్నే చిన్నెంకటసామిగారింటికి పోయి దమ్మునాగలి తీసుకరావటం మర్చిపోమాక- ఇక ఇంటికిపో-!" అన్నాడు నాయుడయ్య చుట్టను వెలిగించుకుంటూ.

నారాయుడు వెళ్ళిపోయినతర్వాత సాలోచనగా చుట్టకాలుస్తూ మంచంమీద కూర్చున్నాడు నాయుడయ్య. ఈ సుట్టుగుడిసెలోనే సివంగిని లొంగదీసుకున్నదన్న విషయం గుర్తుకువచ్చి. నాయుడయ్యచేయి గర్వంగా మీసాలను మెలివేసింది.

"ఒకవేళ ఈ ఇసయం ఎంకడి తెలిస్తే-! ఇయ్యాలగాకపోతే- రేపైనా ఎట్టగైనా తెలుసుద్ది. ఐనా-వాడిమొగం- ఈలోగావాడ్నీ హరీయనిపిస్తే-"

ఎంకడు నాయుడయ్యను కనిపెడుతూ, పండ్లు పటపట నూరుతూ అలాగేకూర్చున్నాడు- మరొకసారి ఆకాశంకేసిచూశాడు- మబ్బులు కొంచెం విచ్చిపోయి, దరిదాపుగా పదినెత్తిన కనపడుతున్న 'గురకొయ్యల'కేసి చూశాడు- "ఇంగ పర్లేదు- మరో మదిసైపురూ ఇటురాడు" అనుకుని కత్తిని సిద్ధంగాపట్టుకుని చప్పుడుచెయ్యకుండా ముందుకుపాకాడు.

మౌనంగా ఆలోచిస్తూకూర్చున్న 'నాయుడయ్య' ఏదో స్ఫురించినట్లు ఉలిక్కిపడి లేచాడు- తనువొచ్చి అర్ధగంటైనా 'గోతి'కి దణ్ణంపెట్టలేదన్న సంగతి గుర్తుకొచ్చింది.

లేచి వడివడిగా అడుగులువేస్తూ గోతికి దగ్గరగా నడిచాడు.

372

ఎంకడు మెల్లిగా గడ్డివాము పక్కనే నడుస్తూ నాయుడయ్యకు బార దూరంలో నిలుచున్నాడు.

"నాయుడయ్యా!"

వెనకనుండి ఉరుములా కర్కశంగా వచ్చిన మాట విని, ఒంగి చేతిలోకి తీసుకున్న మట్టి జారిపోయింది నాయుడయ్య చేతుల్లోనుండి. భయంతో గుండెలు గుబగుబలాడిపోయాడు.

"ఎం...క...డూ...!" తడారిపోయిన గొంతులోనుండి మరోమాట రాలేదు. వికృతంగా, విరగబడి నవ్వాడు ఎంకడు—

"ఔన్నాయుడయ్యా! ఎంకడ్నే! 'సివంగి' అయ్యను ఎంకడ్నే!"

నాయుడయ్యకు పై ప్రాణాలు పైనే పోయాయనిపించింది. ఇవ్వాల్టితో తన బ్రతుకు ఆఖరనిపించింది నాయుడయ్యకు. ఐనా కొంచెం ధైర్యం తెచ్చుకుని ఏదో చెప్పబోయాడు.

"హ్హస్పెరి... నీ బూటకాలు నా దగ్గిర సాగవ్— నీకంటె 'పసరం' మేలు— నిన్ను యవలోండ్ల దగ్గరకు పంపకపోతే యీడు పిల్లెంకడేకాదు". అన్నాడు ఎంకడు రౌద్రంగా కత్తి నాయుడయ్య కంటిముందు ఝళిపిస్తు— దాంతో పూర్తిగా అర్థమైంది నాయుడయ్యకు. తన చావు ఖాయమని ధైర్యం దిగజారిపోయి మనిషి గడగడ వణుకుతున్నాడు.

"ఎంకడూ తప్పైపోయింది— ఈ ఒక్కసారికి పైనున్న భగవంతుడి మొహంచూసి నన్నొదిలేయరా!" దీనంగా బతిమాలాడు.

"హే... బగమంతుడు! నీకు బగమంతుడుండదేమోగాని నాకు లేదు నాయుడయ్యా! నా 'సివంగి' అన్నేయంగా బలైపోయిన్నాదే బగమంతుడుకూడా సచ్చిపోనాడు— నిన్ను బతకనిత్తె— మరింగెంతమందిని నాశనంశేత్తవో!" అంటూ మరో అడుగు ముందుకు వేశాడు ఎంకడు కత్తిని పైకెత్తుతూ—

నాయుడయ్యకు కళ్లు చీకట్లుకమ్మాయి. పారిపోవాలనుకున్నా వీల్లేదు. ఎంకడు ఒక్కొక్కఅడుగు ముందుకువస్తుంటే, నాయుడయ్య వెనకడుగువేశాడు—

"ఎంకడూ! నేనుచేసింది పాపమేరా! మరి నువ్వుగూడాఇన్నాళ్ళూ పాపం చే...

"హస్పెరి" అని గర్జిస్తూ ఎంకడు విసిరిన కత్తి నాయుడయ్య మెడమీదపడి నరాలు కటకటమని తెగిన శబ్దం వచ్చింది. రక్తం చిమ్మి గోతిలో పడింది.

373

మరోసారి వికృతంగా వికటాట్టహాసం చేశాడు ఎంకడు— అలా నవ్వుతూనే ఉన్నాడు రెండునిముషాలపాటు. గిలగిల కొట్టుకుంటున్న నాయుడయ్యను చూసి సంవత్సరం క్రితం తను చంపిన గొఱ్ఱెపిల్ల గుర్తుకొచ్చింది ఎంకడికి.

"దాన్ని సంపినందుకు నేను సచ్చేదాకా ఇచారిత్తానే ఉంటా నిన్ను సంపినందుకు మాత్రిం బతికున్నంతదాకా సంతోసిత్తా నాయుడయ్యా" అనుకున్నాడు ఎంకడు—

మరుక్షణంలో 'నాయుడయ్య' అన్న చివరిమాటలు గుర్తుకొచ్చాయ్ ఎంకడికి. చేతిలో ఉన్న కత్తివంకోసారి చూసుకున్నాడు.

"నాయుడయ్యా! సచ్చేముందైనా ఒక మంచిపన్జేసినవ్— నిబద్ధిగా నీతోపాటుగా నేనూ పాపంజేసినా— అందుకనే నేనుగూడా యీ బూమ్మీద బతికుండగూడదు. నీతో బాటే వత్తన్నా!" అనుకుంటు కళ్లు మూసుకుని, చేయి సాచి కత్తితో బలంగా మెడ మీద......

జమ్మిచెట్టుమీది గుడ్లగూబ, ఆ నిశ్శబ్ద నిశీధి ప్రశాంతతను భగ్నంచేస్తూ కెవ్వుమని ఘూంకరించింది.

వారసులం

సంతాల్

బోల్షివిక్కు— వారసులం
నక్సల్‌బరి బిడ్డలం
జనచైనా వెలుగులలో
నడుస్తోన్న వారలం

పీడితజన ముక్తికొరకు
పోరుతున్న కాంతులం
శ్రీకాకుళ రైతాంగం
చేతిలోని కత్తులం

అమరజీవి పాణిగ్రాహి
అన్నయ్యకు తమ్ములం
ప్రజాయుద్ధ పల్లవిని
పాడుతున్న రచయితలం

పాలకవర్గాలబట్టి
సాయుధంగ గూల్చెదం
విప్లవాన్ని కుట్రి అనే
శత్రుగోరి గట్టెదం